

واکاوی عناصر قدرت نرم در جمهوری اسلامی ایران

ابراهیم حسن بیگی^۱

حسین عساریان نژاد^۲

اردشیر رئیسی دهکردی^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۲/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۱/۲۴

چکیده

ما عناصر قدرت فراوانی داریم. این‌ها را باید حفظ کنیم و روزبه روز افزایش دهیم. (امام خامنه‌ای مدظله‌العالی ۱/۱۳۹۳)

با ورود مفهوم قدرت نرم و مفاهیم هم‌نشین و مرتبط با آن از جمله جنگ نرم، امنیت نرم، براندازی نرم در ادبیات سیاسی به سرعت در گفتمان‌های امنیتی کشورها جایگاه خاصی یافت و سرمایه‌گذاری‌های کلانی جهت شناخت منابع، عناصر و مولفه‌های قدرت نرم صورت گرفته است. در قدرت نرم بر خلاف قدرت سخت مخاطب نه از روی اجبار واکراه، بلکه با رضایت مندی تن به قدرت جدید می‌دهد و خواسته‌های قدرتمند را اجابت و اجرا می‌کند. این بعد متأخر قدرت از عناصر روان‌شناختی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، علمی تشکیل شده، که می‌تواند در کشورهای مختلف وجود داشته باشد اما آنچه مهم می‌باشد این است که در هر کشوری عناصر قدرت نرم که به عنوان دارایی‌های آن کشور محسوب می‌گردند و تولید جذابیت می‌کنند تابعی از ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، مذهبی و تاریخی خاص آن کشور محسوب می‌گردند و با تحول بسترها و شرایط تغییر می‌یابد. جمهوری اسلامی ایران به واسطه ابتدای بر فرهنگ غنی اسلام و برخوردار از میراث تمدنی و ارزش‌های سیاسی مطلوب و پرجاذبه دارای عناصر فراوانی از قدرت نرم است که طی چند سال اخیر بخشی از آن بالفعل گردیده و نتیجه آن افزایش نفوذ منطقه‌ای و بین‌المللی ایران گردیده است که به یقین باید گفت که عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی متفاوت از نوع قدرت نرم در سایر کشورهاست. موضوعی که مبنای سؤال اساسی این تحقیق قرار گرفت و بنا استفاده از روش تحقیق علمی دنبال شد و سؤال اساسی تحقیق با عنوان عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران کدامند؟ پاسخ داده شد و مشخص گردید ظرفیت‌های بالقوه جمهوری اسلامی ایران در جهت دست‌یابی به قدرت نرم ناشی از عناصری در حیطه توانایی‌ها و قابلیت‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، علمی و روان‌شناختی است. عناصری نظیر: مردم‌پایگی، سلطه‌ستیزی، ولایت فقیه، خدمات‌محوری و توحیدمداری، فرهنگ و تمدن، ظلم‌ستیزی، استکبارستیزی، شهادت‌طلبی و..... می‌باشد که نیاز است آن‌ها را حفظ و روزبه روز توسعه دهد. . .

کلیدواژه‌ها: قدرت، قدرت نرم، عناصر قدرت نرم.

^۱ استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

^۲ دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

^۳ نویسنده مسئول و دانشجوی دکتری امنیت ملی

مقدمه

قدرت یکی از عناصر پایه و بنیادین در سیاست بین الملل است. در تلقی سنتی از قدرت، بیشتر جنبه ی سخت قدرت مورد توجه قرار می گرفت لذا حکومت ها سیاستمداران را به سمت تلاش در جهت شناخت عناصر سخت قدرت سوق می داد، اما امروزه با ورود به دوره مدرن و پسامدرن، جنبه ی نرم قدرت بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. سیاستمداران و حاکمان را بر آن داشته که در راستای شناخت عناصر این بُعد از قدرت بیش از پیش اهتمام نمایند.

.. به هرحال قدرت، کلیدی ترین مؤلفه تعیین کننده مناسبات و جایگاه کشورها در عرصه روابط بین الملل می باشد از ابعاد بسیار مهم قدرت، بعد نرم افزاری آن می باشد که به ویژه در عصر جهانی شدن در دستور کار تمامی کشورها قرار گرفته است. در عصر حاضر تأثیرگذاری قدرت نرم به مراتب بیش از نوع سخت آن است. (نصری، ۱۳۸۵: ۱۱) قدرت سخت بر اجبار استوار است به شکل «زور» تجلی می یابد ولی قدرت نرم بر «اقتناع» و «جذابیت» استوار است و به شکل پذیرش تجلی می یابد (حلمی، ۱۳۸۹: ۴۷). قدرت نرم در حقیقت قابلیت دست یافتن به خواسته ها از طریق قدرت داشتن جذابیت برای طرف مقابل است؛ به نحوی که طرف مجذوب شده با اراده خود به تقاضای شما تن در دهد. این جذابیت را می توان در عناصر مختلفی مانند فرهنگ یک کشور، عقاید سیاسی، سیاست های اعمال شده توسط آن جستجو نمود. (بابایی، ۱۳۸۹: ۷۷) بر همین اساس در طی دو دهه اخیر مبحث شناخت عناصر قدرت نرم از جمله مباحث بسیار قابل توجه به شمار رفته و سیاستمداران و حاکمان را به سمت شناخت آن رهنمون نموده است

بیان مسأله

قدرت نرم بر توانایی شکل دادن به ترجیحات دیگران استوار است. توان شکل دهی به ترجیحات و اولویت ها با عناصر و مقوله های نامحسوس و ناملموس مانند جاذبه های شخصیتی، فرهنگی، ارزش ها و نهادهای سیاسی و سیاست های جذابی مرتبط است که مشروع و اخلاقی تلقی می شوند. اگر یک کشور ارزش هایی ارائه کند که دیگران خواهان پیروی از آن باشند، برای رهبری به هزینه کمتری نیاز خواهد داشت.

و در یک حد گسترده تر و عمیق تر توانایی جذب مردم به نحوی است که اغلب موجب رضایت

و تسلیم آن‌ها در برابر خواسته‌ها می‌گردد. تأکید بر، جذب، رضایت، اقتناع، استدلال در این گونه از قدرت منتهی به شکل‌گیری عناصر قدرتی متفاوت از قدرت سخت شده است این بعد متأخر قدرت، از عناصری منبعث از فرهنگ، عقاید، باورها و آداب و سنن اجتماعی نشأت می‌گیرد (مینگ جینگ لی، ۱۳۹۰: ۸۹). عناصر قدرت نرم که به عنوان دارایی‌های هرکشوری محسوب می‌گردند و تولید جذابیت می‌کنند تابعی از ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، مذهبی و تاریخی خاص آن کشور محسوب می‌گردند و با تحول بسترها و شرایط تغییر می‌یابد که به نظر می‌رسد هر کشوری به سهولت از آن برخوردار نمی‌باشد، جمهوری اسلامی ایران از بدو شکل‌گیری با ابتدای به فرهنگ جهان شمول اسلام، ضمن تبیین قدرت نرم افزاری دین، فرهنگ و ایدئولوژی، مبادرت به بهره‌گیری از عناصر گوناگون قدرت نرم جهت پیگیری مقاصد خود نموده است که به یقین باید گفت که ماهیت، اهداف و خاستگاه عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی متفاوت از نوع قدرت نرم در سایر کشورهاست. علی‌ایحال شناخت عناصر قدرت نرم در حفظ و افزایش کارایی قدرت نرم جمهوری اسلامی نقش اساسی دارد.

ضرورت و اهمیت

با توجه به تجلی قدرت نرم در عرصه سیاست بین‌الملل بعنوان چهره‌ای دیگر از قدرت که تأمین‌کننده منافع کشورها است تمرکز بر شناسایی عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در حفظ و افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران و بهره‌گیری از آن بعنوان ابزاری در جهت تأمین منافع ملی از اهمیت فزاینده‌ای برخوردار است و شناخت صحیح عناصر قدرت نرم یکی از راهکارها است که تلاش دشمنان را در مواجهه و مقابله نرم با جمهوری اسلامی ایران را خنثی خواهد نمود و باعث افزایش قابلیت مدیریت عناصر و تثبیت قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران می‌گردد و از جمله ضرورت‌های توجه به این مبحث لزوم تقویت نگاه راهبردی مسئولین کشور به این بعد از قدرت که در حال جهانی شدن است می‌باشد امروزه تلاش در جهت شناخت عناصر قدرت نرم بعنوان یک مقوله اساسی و ضروری در بین اندیشمندان کشورها مطرح است و صاحب نظران را بر آن داشته است که به سمت شناسایی عوامل و عناصر قدرت نرم حرکت نمایند،

هدف اصلی این تحقیق شناخت و تبیین عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران است.

سؤال اصلی این تحقیق این است که عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران کدامند؟

روش تحقیق و نوع تحلیل داده‌ها :

روش تحقیق مورد استفاده توصیفی و تحلیلی است و روش جمع آوری داده‌ها کتابخانه ای و میدانی

است و در تحلیل داده‌ها از روش تحلیل عاملی استفاده شده است

جامعه آماری:

جامعه آماری در این پژوهش خبرگان، صاحب نظران و کارشناسان ارشد در امور مدیریت راهبردی

و سیاست گذاری‌های عمومی که در موضوع برنامه ریزی فرهنگی، اجرای راهبرد در زمینه‌های

دینی، فرهنگی، اجتماعی و سیاست خارجی و ارتباطات منطقه ای و جهانی فعال می‌باشند و دارای

تحصیلات دکتری و یا حداقل دارای ۱۰ سال سابقه مدیریت در مشاغل راهبردی کشور می‌باشند

روش جمع آوری داده‌ها:

در این پژوهش از دو روش گردآوری اطلاعات استفاده شد

الف) کتابخانه‌ی علمی و تخصصی : در این پژوهش به منظور تدوین ادبیات و مباحث نظری

تحقیق، از روش جمع آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و بررسی اسنادی استفاده شد

بدین صورت که با مطالعه متون، کتب، مقالات، منابع اینترنتی، تحقیقات پیشین مرتبط با عنوان

تحقیق اطلاعات لازم با استفاده از فیش برداری جمع‌آوری گردید.

ب) روش میدانی : در این پژوهش به منظور دست یافتن به داده‌های مورد نیاز و کسب دیدگاه

خبرگان و صاحب نظران و کارشناسان ارشد در امور مدیریت راهبردی و سیاست گذاری‌های عمومی

از روش جمع آوری میدانی اطلاعات با بهره گیری از ابزار پرسشنامه، مصاحبه نیمه ساختار

استفاده شد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌های تحقیق با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی و ضریب همبستگی کرامر مورد تجزیه و

تحلیل قرار گرفت

مبانی نظری:

مفهوم قدرت نرم

به نظر جوزف نای، قدرت نرم بر مبنای توانایی شکل‌دهی به ترجیح‌های دیگران استوار است که بیشتر با مقوله‌های نامحسوس و ناملموسی نظیر جاذبه‌های شخصیتی و فرهنگی، ارزش‌ها و نهادهای سیاسی و سیاست‌های جذاب که مشروع تلقی می‌شوند، مرتبط است (Nye, 2004: 6)؛ جوزف نای در کتاب قدرت نرم و رهبری هوشمند، می‌نویسد: «قدرت نرم، توانایی دستیابی به اهداف و آمال مطلوب از طریق جلب حمایت افکار عمومی جامعه و نخبگان و اقناع اذهان به جای اعمال فشار است؛ این بُعد متأخر قدرت، از منابع فرهنگ، عقاید، باورها و آداب و سنن اجتماعی نشأت می‌گیرد. (Nye, 2007: 154) در قدرت نرم بر خلاف قدرت سخت مخاطب نه از روی اجبار و اکراه، بلکه با رضایت مندی تن به قدرت جدید می‌دهد و خواسته‌های قدرتمند را اجابت و اجرا می‌کند به تعبیر دیگر قدرت نرم به جای تحمیل و ناگزیر کردن مخاطبان، آنان را متقاعد و همسو می‌سازد از منظر ژوزف نای قدرت نرم توانایی به دست آوردن خواسته‌ها از طریق مجذوب کردن به جای اجبار یا امتیاز است این کار از طریق جذابیت‌های فرهنگی، ایده‌های سیاسی و سیاست‌های صورت می‌گیرد زمانی که سیاست در چشم دیگران مشروعیت دارد قدرت نرم تقویت می‌شود (صبوری، ۱۳۸۹: ۳۶). و در یک حد گسترده تر و عمیق تر توانایی جذب مردم به نحوی است که اغلب موجب رضایت و تسلیم آن‌ها در برابر خواسته‌ها می‌گردد. تأکید بر، جذب، رضایت، اقناع، استدلال در این گونه از قدرت منتهی به شکل‌گیری منابع قدرتی متفاوت از قدرت سخت شده است این بعد متأخر قدرت، از منابع فرهنگ، عقاید، باورها و آداب و سنن اجتماعی نشأت می‌گیرد (مینگ جینگ لی، ۱۳۹۰: ۸۹). آنچه از جملات اندیشمندان در توضیح واژه «قدرت نرم» برمی‌آید، این است که قدرت نرم، نتیجه و برآیند تصویرسازی مثبت، ارائه چهره موجه از خود، کسب اعتبار نزد افکار عمومی داخلی و خارجی، قدرت اثرگذاری غیرمستقیم همراه با رضایت دیگران، اراده دیگران را تابع اراده خویش کردن و مؤلفه‌هایی از این سنخ است. ایدئولوژی، اعتبار ملی، روحیه ملی، خصوصیات ملی، هویت ملی، ساختار حکومت، موقعیت جغرافیایی و مشروعیت نظام

سیاسی از جمله عناصری هستند که در چارچوب قدرت نرم به آن‌ها توجه می‌شود

عناصر قدرت نرم

ایکرز^۱ (۲۰۰۸) معتقد است که قدرت نرم از عناصر اساسی زیر تشکیل شده است: ۱- عنصر روان شناختی ۲- عنصر اجتماعی، ۳- عنصر سیاسی ۴- عنصر فرهنگی ۵- عنصر علمی منظور ایکرز از عنصر روان شناختی، توانایی و مهارت عاملان و متولیان قدرت نرم در بهره‌گیری از روش‌های نفوذ اجتماعی، مجاب‌سازی و عملیات روانی برای تأثیر نهادن بر نظرات، افکار و نگرش‌های مخاطبان است. به تعبیر ایکرز زمانی می‌توان یک کشور، یا گروه را واجد قدرت نرم دانست که آن کشور یا گروه بتوانند با بهره‌گیری از اصول و فنون نفوذ اجتماعی (نظیر هم‌رنگی، همانند سازی، درونی سازی و جز آن)، استفاده از تکنیک‌های عملیات روانی (نظیر برجسته سازی، استناد مجازی، تهییج، فریب، ایجاد کانون‌های خبری، تبخیر، نشر شایعه، خوف و رجا و جز آن) و به کارگیری روش‌های مجاب‌سازی (نظیر مجاب‌سازی مرکزی یا پیرامونی)، اراده و خواست خویش را برآماج‌های محدود یا پر شمول تحمیل کند. (الیاسی، ۱۳۹۰: ۳) در عنصر روان شناختی به ویژه بر در اختیار داشتن افراد خلاق، باهوش، دانشمند، اندیشمند و جز آن تأکید می‌شود. به تعبیر جوزف نای (۲۰۰۶) کشوری که تحصیل کردگان زیادی در اختیار دارد، شمار دانشمندان آن فزون‌تر از دیگران است و تراز دانایی و نرخ سواد دانشگاهی در آن بالا است، از حیث روان شناختی دارای قدرت نرم است. اما، به نظر می‌رسد عوامل و عناصر دیگر را می‌توان مولد قدرت نرم، از حیث روان شناختی، دانست. آن عوامل عبارتند از: اراده عمومی بالا، انگیزش اجتماعی فراوان، روحیه سرشار، شادابی همگانی زیاد و خود باوری بالا. به بیانی روشن‌تر، کشوری که: اراده عمومی ملت آن بالا است، شهروندانش از انگیزه و شوق و اشتیاقی بالایی برخوردارند، اقشار مختلف جامعه‌اش از روحیه ملی و حماسی زیادی برخوردارند، توده‌های آن پر نشاط و شاداب هستند، اغلب شهروندانش خود باوری بالایی دارند، از حیث روان شناختی دارای قدرت نرم است و می‌تواند دیگران را در برابر خواسته‌هایش تسلیم نماید

¹ Acres

(الیاسی، ۱۳۹۰: ۴) اما، منظور از عنصر اجتماعی قدرت نرم، میزان انسجام اجتماعی، دلبستگی ملی، هویت جمعی و سرمایه اجتماعی است بیکر^۱ (۲۰۰۷). به زعم این نویسنده، کشوری که: میزان انسجام اجتماعی آن بالا است، مردم آن به کشورشان عشق می‌ورزند، مردم آن به گذشته تاریخی و فرهنگی خویش می‌بالند و هویت ملی کمابیش یکسانی دارند، سرمایه اجتماعی آن بالا است، از قابلیت اثر گذاری بیشتری برخوردار است و قدرت نرم آن فزون تر از کشورهای دیگر است. در حیطه اجتماعی قدرت نرم، به ویژه بر دو عامل « انسجام ملی » و « سرمایه اجتماعی » تأکید شده است. به تعبیر حافظ نیا (۱۳۸۱) هر چقدر انسجام ملی یک جامعه، یا گروه، بیش تر باشد، آن جامعه و گروه از قدرت نرم بیشتری برخوردارند و بیش تر قادرند دشمنان خویش را تهدید کنند.

عنصر سیاسی قدرت نرم نیز بیانگر میزان مشروعیت سیاسی نظام حاکم، برخورداری آن از حمایت توده‌های مردمی، شکل‌گیری نهادهای مدنی و اداره دمکراتیک جامعه است (نای، ۲۰۰۶). افزون بر آن، توان دیپلماتیک یک کشور و میزان بهره‌گیری آن از نخبگان و کارشناسان خبره سیاسی، می‌تواند قدرت نرم آن را از حیث سیاسی فربه سازد. اما، نای (۲۰۰۶) و شوارتز^۲ (۲۰۰۸) تأکید می‌کنند که اصلی‌ترین عنصر قدرت نرم یک کشور؛ در دنیای کنونی، عنصر فرهنگی آن است. منظور از عنصر فرهنگی قدرت نرم، هم بعد کیفی و هم بعد کمی آن است. یعنی کشوری که از نظر کیفی از ایدئولوژی جذابی برخوردار است، ارزشهای پایدار و جهان‌شمولی دارد، هنجارهای مقبولی دارد، شهروندان آن از نگرش‌های کمابیش همسانی برخوردارند، میزان تضاد و تعارض ارزشی، به ویژه ارزشهای اخلاقی آن کم است، رفتار دولت مردان آن قابل پیش بینی تر است، الگوهای آن از مقبولیت بیش تری برخوردارند. دارای قدرت نرم است. همچنین، کشوری که، سرانه تولیدات هنری (سینما، تاتر، هنرهای تجمعی و...) آن بالا است، از شاخص‌های فرهنگی (تولید کتاب، نرخ کتاب خوانی، سرانه فرهنگی، ...) بالایی

¹ Baker

² Schwartz

برخوردار است، تعداد هنرمندان و نویسندگان آن زیاد است، از حیث فرهنگی دارای قدرت است و می تواند بر میزان نفوذ خود در جامعه جهانی بیفزاید. (الیاسی، ۱۳۹۰: ۴) سرانجام، پنجمین عنصر قدرت نرم، عنصر اطلاعاتی است. هر چقدر یک کشور: دارای تولیدات علمی بیش تر باشد، تعداد مراکز آموزشی عالی و دانش آموختگان دانشگاهی آن بیش تر باشد، در جشنواره‌های جهانی جوایز بیش تری به خود اختصاص دهد، از نظر علمی توسعه یافته تر باشد، مقالات بیش تری در نشریات علمی دنیا منتشر نماید، توانایی فن آوری آن بیش تر باشد، دانشجویان خارجی پیش تری در دانشگاه‌ها ی آن مشغول تحصیل باشند، در تولید و نشر اطلاعات جهانی سهم بیش تری داشته باشد، پژوهش‌های بنیادی بیش تری در آن صورت گیرد، از نظر علمی از قدرت نرم فزون تری برخوردار است. به زعم نای (۲۰۰۴) هر چقدر یک کشور در زمینه‌های پنهانگانه مذکور از توان و قدرت بیش تری برخوردار باشد، بیش تر برای دشمنان یا رقبای خویش «تهدید» تلقی می‌شود. کشور برخوردار از این قابلیت‌ها از جذابیت بیش تری برای شهروندان کشور رقیب برخوردار است و در نتیجه بهتر می‌تواند افکار عمومی آن کشور را تحت تأثیر قرار دهد و آن را در جهت منافع و خواسته‌های خود تهییج و تحریک نماید.

عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در آراء و اندیشه های حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

دیدگاه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در موضوع قدرت نرم، عناصر و عوامل استحکام بخش آن کاملاً از مباحث رایج قدرت نرم در سطح جهان متفاوت است. ایشان به قدرت نرم نه به عنوان هدف بلکه به مثابه وسیله نگاه می‌کند، وسیله ای که به کمک آن بتوان ارزش‌های والای را که از اسلام گرفته شده است را محقق ساخت. خاستگاه این نگرش آموزه‌های دینی و همان رویکرد حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) نسبت به قدرت و حکومت است. ایشان در این زمینه می‌فرمایند: آنچه ما می‌فهمیم این است که ما بایستی به‌عنوان یک ملت، به‌عنوان یک جمعیت عظیم هفتاد هشتاد میلیونی واقع در یک منطقه‌ی حساس عالم، با نگاه درست، با استفاده‌ی از اقتدار اسلامی، جای پای خودمان را محکم کنیم؛ اهداف انسانی و والای خودمان را که از اسلام

گرفته‌ایم، در معرض نگاه و دید همه‌ی بشریت بگذاریم و بشریت را دعوت کنیم به آن چیزی که اسلام به بشریت هدیه می‌دهد؛ این وظیفه‌ی ما است. مکرر عرض کرده‌ایم: ساخت اقتدار درونی ملت که در درجه‌ی اوّل با ایمان صحیح و راسخ و با اتحاد آحاد مردم و با عمل درست مسئولین کشور و با همراهی مسئولان و آحاد مردم و با توکل به خدای متعال انجام خواهد گرفت؛ یعنی به‌کار گرفتن عقل و معنویت و توکل و حرکت و عمل؛ بلاشک در اوضاع منطقه هم اثر می‌گذارد، کما اینکه تا حالا هم اثر گذاشته است. (بیانات، ۱۳۹۲/۰۶/۲۱) در نگاه معظم له نظام جمهوری اسلامی به‌واسطه هویت اسلامی خود دارای عناصر فراوان قدرت بویژه قدرت نرم می‌باشد که در همین رابطه می‌فرمایند: ما یک ملت بزرگ، دارای عناصر فراوان قدرت در میان خودمان هستیم، ما ایمان داریم، عزم و همت داریم؛ ملت ما این گونه است و این را در میدان‌های مختلف نشان داده است. جوانان ما هوش و استعداد و ابتکار دارند؛ مسئولین ما علاقه و اخلاص و کارایی دارند (بیانات، ۱۳۸۱/۱/۱۶) عناصری که اگر بدرستی مورد توجه قرار گیرند ضمن تحقق موفقیت نظام سیاسی در نهاد خود ظرفیت پرجاذبه و قدرت الهام بخشی والگو دهی مطلوبی در سطح جهان دارند. که در ادامه بر اساس الگوی پنجگانه ارائه شده از سوی ایکرز (۲۰۰۸) که معتقد است که قدرت نرم از عناصر اساسی شامل عنصر فرهنگی، عنصر سیاسی، عنصر اجتماعی، عنصر روان شناختی، عنصر اطلاعاتی تشکیل شده به تبیین عناصر قدرت نرم از منظر امام خامنه‌ی (مدظله العالی) پرداخته خواهد شد.

عناصر فرهنگی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران بر اساس آراء و اندیشه های حضرت امام (خامنه‌ای مدظله العالی)

بخش عمده از عوامل تولیدکننده یا تقویت کننده قدرت نرم در یک واحد سیاسی معطوف به حوزه فرهنگ و نظام ارزش ها و هنجارهای فرهنگی است مانند زبان و ادبیات، موقعیت ایدئولوژیکی و مذهبی، ارزش‌های متعالی و انسانی، اخلاقیات، قدرت نفوذ باورها و نگرش ها و به طور کلی منش ملی، روحیه ملی، باورها و ارزش های ملی است که جملگی در ذیل مقوله فرهنگ جای می‌گیرد (پوراحمدی، ۱۳۹۸: ۳۰۶) با توجه به جایگاه فرهنگ بعنوان یکی از عناصر و عوامل پراهمیت

قدرت نرم، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به صورتی خاص به فرهنگ در منظومه فکری خود توجه نموده است به گونه ای که معظم له در بخشی از بیانات خود متناسب با شرایط به اهمیت فرهنگ پرداخته است و همواره جهت تبیین اهمیت فرهنگ از تعابیر بلندی مانند فرهنگ، هویت یک ملت است، فرهنگ اساس کار ما است، همه چیز مترتب بر فرهنگ است بهره گرفته است و فرهنگ را به مثابه هویت و روح یک ملت که به جامعه معنا و مفهوم می‌بخشد قلمداد نموده است که در همین رابطه می‌فرماید: فرهنگ هویت یک ملت است. ارزشهای فرهنگی روح و معنای حقیقی یک ملت است. همه چیز مترتب بر فرهنگ است. فرهنگ حاشیه و ذیل اقتصاد نیست، حاشیه و ذیل سیاست نیست، اقتصاد و سیاست حاشیه و ذیل بر فرهنگند؛ به این باید توجه کرد. نمی‌توانیم فرهنگ را از عرصه‌های دیگر منفک کنیم؛ (بیانات، ۱۳۹۲/۹/۱۹) که در ادامه بخشی از عناصر فرهنگی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) اشاره می‌گردد.

دین و اعتقادات دینی

دین به عنوان یک مقوله‌ی فراگیر و جامع در شکل دهی قدرت در جامعه نقش اساسی دارد. گفتمان دینی که جامعه دینی را شکل می‌دهد، نظامی اجتماعی مبتنی بر ارزش‌ها و اصول فطری و حیاتی برای بشر است و در عرصه اجتماع، انسجام‌دهنده بوده و ضوابط و ساختارهای خاص خود را داراست. جامعه برآمده از گفتمان دینی مقید و ملتزم به اصول ثابت و ارزش‌های عالی است، که هر کدام از آن‌ها در تولید قدرت موثر می‌باشند، دین بستر و زمینه قدرت نرم را سامان می‌دهد از این منظر در نگاه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) دین ضمن آن که بعنوان عنصر هویت بخش جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌گردد باعث افزایش اقتدار و قدرت کشور نیز می‌گردد به صورتی که در همین رابطه می‌فرماید: جایی که ما پایبندی و اعتقاد دینی قوی‌یی نشان دهیم، دشمن در ما چیزی از قدرت را احساس خواهد کرد که چون او را درست نمی‌شناسد، ابهت آن در دلش جای خواهد گرفت چنین اعتقاد و اقتداری ابهت است (بیانات ۱۳۶۸/۵/۳۱)

خدا محوری و توحید مداری

خدا محوری تنها نماد فرهنگی ایران است که از هزاران سال پیش تاکنون کوچک‌ترین خدشه‌ای به آن وارد نشده است و همواره جایگاه متعالی خود را در میان دولت و مردم حفظ کرده است به گونه‌ای که آن‌ها به هنگام ورود اسلام، پیرو دین زرتشت، و معتقد به خدای یگانه بودند. ایرانیان از دوران قبل از اسلام تا به حال، با تکیه بر دو پشتوانه مستحکم، یعنی ملیت و تدین، که در رأس آن توحید است، توانسته‌اند عوامل اتحادساز را در نظام و جامعه خویش به وجود آورند. (گلشن پژوه، ۱۳۸۷: ۳۱۴) در جمهوری اسلامی این خدامحوری از هر عنصر دیگری بیشتر مورد توجه رهبران نظام واقع گردید به گونه‌ای که یکی از عناصر اساسی قدرت ساز در نگاه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) توحید و اعتقاد به وحدانیت خداوند و اتکال و اعتماد به خداوند است که از جمله مبانی مکتب آسمانی وایدئولوژی اسلامی است که در همین رابطه عنوان می‌نماید: آن که مکتب توحید را مبنای کار خودش قرار می‌دهد، آن جامعه‌ای که به دنبال توحید حرکت می‌کند، همه‌ی این خیراتی را که متوقف بر تمدن‌سازی است، به دست خواهد آورد؛ یک تمدن بزرگ و عمیق و ریشه‌دار خواهد ساخت و فکر و فرهنگ خودش را در دنیا گسترش خواهد داد. بنابراین، این مطلب اول، که احتیاج به ایمان است. کشاندن جامعه به بی‌ایمانی، یکی از همان توطئه‌هایی است که دشمنان تمدن‌سازی اسلامی دنبال آن بوده‌اند و الان هم با شدت این را دارند دنبال می‌کنند. (بیانات، ۱۳۹۱/۷/۲۳) در کنار ایمان کارساز به خدا، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) از توکل و اعتماد به خدا نیز بعنوان عنصر دیگر از قدرت نرم یاد نموده که ضامن حرکت روبه‌تعالی جامعه محسوب می‌گردد: یک نکته این است که هرچه این نهضت و این ملت، و بر اثر برکات این ملت، ملت‌های دیگر اسلامی دارند، از توجه به خدا و توکل به خدا و زنده کردن یاد خدا در دل‌هاست؛ از این نباید لحظه‌یی غفلت کرد. اگر توجه به خدا و استمداد از منبع لایزال قدرت الهی نمی‌بود، مشکل می‌توان تصور کرد که این انقلاب و این ملت و این حرکت می‌توانست به این موفقیت‌ها نایل شود؛ در آینده هم همین‌طور خواهد بود (بیانات، ۱۳۷۰/۱۰/۱۹)

تاریخ و ریشه های تمدنی

تمدن مقوله ای است انسانی و اجتماعی، بدین معنی که فقط انسان است که توانایی آفرینش تمدن را دارد و آنهم در متن اجتماع یعنی عامل انسانی مهم ترین رکن برای تحقق تمدن است، اندیشه و روحیات عامل انسانی و نوع رابطه ای که با عوامل دیگر اتخاذ می کند، زمینه ساز ظهور تمدن هاست، بنابر این هیچ تمدنی در خلاء و فقدان جامعه انسانی امکان ظهور نمی یابد. ایرانی ها در ادوار مختلف تاریخی برخوردار از تمدن و فرهنگ غنی بشری بوده اند که همواره بعنوان عامل قدرت آفرین برای جامعه ایرانی عمل نموده است بر همین اساس حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی) در کنار جهات معنوی و تکیه بر عناصر ارزشی قدرت آفرین به میراث تمدنی و ریشه های تاریخی بعنوان یکی از عناصر فرهنگی قدرت نیز توجه خاص نموده اند و در این رابطه می فرمایند: ریشه های تمدنی کهن ما، تاریخ ما، تاریخ بافتخاری است؛ بخصوص از دوره ی اسلام به این طرف. قبل از اسلام هم برجستگی هائی در تاریخ کشور ما وجود دارد، اما بعد از اسلام این برجستگی ها بمراتب بیشتر شده؛ از لحاظ علم، از لحاظ صنعت، از لحاظ مسائل فرهنگی، از لحاظ افتخارات گوناگون سیاسی، از لحاظ توسعه ی کشور؛ چه توسعه ی کیفی، چه توسعه ی کمی. این تاریخ ما است. میراث علمی ما در بخشهای مختلف دانش بشری و دانش های الهی، میراث کم نظیری است. واقعاً کمتر کشوری در همین مناطق آسیا و تمدنهای کهن - در هند و چین و مصر و امثال این ها - اینچور بوده است؛ حالا مناطق غرب که گذشته ی آنچنانی ای ندارند. بنابراین ما از لحاظ تمدن جزو برجسته ها و برترین ها هستیم؛ این هم یک واقعیتی است. (بیانات، ۱۳۹۲/۴/۳۰)

زبان فارسی

زبان فارسی با پشتوانه ادبی و فرهنگی خود در عین اینکه زبان رسمی همه ایرانیان محسوب می شود نقش زبان میانجی و مهمترین فصل مشترک ایرانیان و اصلی ترین عنصر هویت ایرانی و نشانه ای ملی است و عاملی برای گسترش همبستگی ارتباطی ایرانیان می باشد. از این حیث در منظومه فکری حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی) بر اهمیت و گسترش زبان فارسی بعنوان یکی از عناصر قدرت نرم تأکید شده است که در همین رابطه می فرمایند: زبان خیلی مهم است برادران و خواهران

عزيز! اهميت زبان ملي يك كشور براي خيلى‌ها هنوز دانسته و شناخته نيست. زبان فارسي بايد گسترش پيدا كند. بايد نفوذ فرهنگي زبان فارسي در سطح جهان روزه‌روز بيشتر شود. فارسي بنويسيد، فارسي واژه‌سازي كنيد و اصطلاح ايجاد كنيد. كاري كنيم كه در آينده، آن كساني كه از پيشرفته‌هاي علمي كشور ما استفاده مي‌كنند، ناچار شوند برون‌د زبان فارسي را ياد بگيرند. اين افتخاري نيست كه ما بگوئيم حتماً زبان علمي كشور ما فلان زبان خارجي است. زبان فارسي اينقدر ظرفيت و گنجايش دارد كه دقيق‌ترين و ظريف‌ترين علوم و دانش‌ها مي‌توانند با اين زبان بيان شوند. ما زبان پرظرفيتي داريم (بيانات، ۱۳۹۲/۰۵/۱۵)

هنر

هنر مجموعه‌اي از آثار يا فرآيندهاي ساخت انسان است كه در جهت اثرگذاري بر عواطف، احساسات و هوش انساني و يا به منظور انتقال يك معنا يا مفهوم خلق مي‌شوند. هنر ايراني كه يكي از غني‌ترين ميراث هنري در تاريخ جهان است به واسطه ممزوج شدن آن با فرهنگ اسلامي از قابليت اثرگذاري والهام بخشي عميق تري برخوردار است كه همين امر منجر شده امام خامنه‌اي (مدظله العالي) به هنر فاخر به مثابه ابزاري كارآمد در جهت توسعه ارزش‌هاي ديني و انساني نگاه نمايند كه در همين رابطه مي‌فرمايند: و اما هنر، كه من راجع به هنر واقعاً هرچه بگويم، كم گفته‌ام. من بارها هم گفته‌ام كه به هنر بايد اهميت داد و بايستي آن را روزه‌روز اعتلا بخشيد و بايد شكل فاخر هنر را انتخاب كرد. بدون هنر، حرف عادي جاي خودش را حتي در ذهن كسي پيدا نمي‌كند، چه برسد به اين كه جذابيت داشته باشد و جايگير و ماندگار شود. هنر مهم‌ترين وسيله است براي گسترش يك فكر درست يا نادرست. هنر، وسيله، ابزار و رسانه است؛ رسانه‌يي بسيار مهم. از هنر و از اعتلاي آن نبايد غفلت كرد و آن را مساوي با گناه و غلط و اين مقولات نبايد دانست. هنر جزو برجسته‌ترين مخلوقات الهي است و جزو ارزشمندترين صنع پروردگار است، كه بايد آن را ارج گذاشت. (بيانات، ۲۸/۰۲/۱۳۸۳).

فرهنگ شهادت و مجاهدت

فرهنگ شهادت‌طلبي به منزله يكي از اصلي‌ترين منابع قدرت نرم در بين مسلمانان به شمار مي‌آيد

(افتخار و شعبانی، ۱۳۸۹، ۹۹). شهادت با عزت یکی از عناصر پایدار فرهنگی است شهید و شهادت و فرهنگ شهادت طلبی که منبعث از قیام امام حسین (علیه السلام) در جامعه شیعی بویژه جمهوری اسلامی ایران ترویج یافته است بدون تردید یکی از عناصر نرم قدرت در جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌گردد و در منظومه فکری مقام معظم رهبری فرهنگ شهادت طلبی بعنوان مظهری از قدرت و عاملی عزت ساز، هویت بخش و استحکام ساز مطرح شده است به گونه‌ی که در همین رابطه می‌فرمایند: مظهر قدرت ایران شهدا هستند مدرترین تجهیزات در مقابل یک نیروی مقاوم شهادت طلب از کار بازمی‌ماند... همه‌ی پیشرفت‌ها، همه‌ی تمدن‌سازی‌ها، به برکت مجاهدت دائم شده است. مجاهدت دائم هم همه‌اش به معنای رنج کشیدن نیست. جهاد، شوق آفرین است. جهاد، شادی و نشاط آفرین است. امروز که نیاز به این جهاد داریم، کسی بیاید به تنبلی و کسالت و انزوا و بیکاری و بیکارگی دعوت کند، این‌ها می‌شود کفران نعمت الهی؛ «ألم تر الی الذین بدلوا نعمت اللّٰه کفرا و احلّوا قومهم دار البوار»؛ (۱) این نباید بشود. (بیانات، ۱۳۹۲/۰۲/۱۶)

اصول و ارزش‌های اسلامی

یکی دیگر از عناصر فرهنگی تولیدکننده یا تقویت‌کننده قدرت نرم یک کشور جذابیت ارزش‌ها و مطلوبیت‌های سیاسی یک کشور است این مهم می‌تواند در ارائه تصویر سازی مثبت و مطلوب از یک کشور در سطح افکار عمومی جهان موثر باشد (پورا احمدی، ۱۳۸۹: ۳۰۷) جمهوری اسلامی ایران به واسطه اتکاء به ارزش‌های بلند اسلامی از جذابیت مطلوب در عرصه داخلی و خارجی برخوردار است و قابلیت اثرگذاری در دنیا را دارد که در همین رابطه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) می‌فرمایند: هیچ افتخاری برای ما نیست که تسلیم قواعد و عرف و ارزش‌ها و اصول بین‌المللی شویم، نه ما اصول و ارزش‌هایی داریم و قواعدی وضع می‌کنیم. ما نمی‌توانیم از اصول خود عقب نشینی کنیم، جمهوری اسلامی با همین وضعیت به وجود آمده، با همین وضعیت در دنیا اثرگذاری کرده است (بیانات ۱۳۸۲/۰۵/۲۷)

آرمان‌های نظام

جمهوری اسلامی ایران در کنار اصول و ارزش‌های جذاب، از آرمان‌های بلندی برخوردار است که

مبنای حرکت نظام در رسیدن به یک جامعه الگو قرار گرفته است، برخی از این آرمان‌ها توانسته است افکار عمومی دیگر کشورها را معطوف به خود کند مثل عدالت‌خواهی، استقلال و آزادی، استکبار ستیزی، مردم‌گرایی، مستضعف‌نوازی، که در همین رابطه مقام معظم رهبری می‌فرمایند: نظام اسلامی دارای منظومه‌ای از آرمان‌ها است که باید برای رسیدن به همه‌ی آن‌ها تلاش شود، اما این آرمان‌ها دارای رتبه‌بندی و درجات مختلف هستند (بیانات ۰۶/۰۵/۱۳۹۲) عدالت‌خواهی، استقلال و آزادی به معنای حقیقی کلمه، استکبار ستیزی و منفعل نشدن در مقابل دشمن، مردم‌گرایی، مستضعف‌نوازی و گرایش به طبقات محروم، و پرهیز از اسراف و زندگی اشرافی‌گری جزو مبانی انقلاب اسلامی هستند که به هیچ وجه نباید تغییر کنند. (۱۳۸۷/۶/۷)

سازهای فراگیر دینی

از جمله عناصر فرهنگی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران وجود سازهای فراگیر دینی است که ضمن اشاعه و توسعه فرهنگ دینی و تقویت ارتباط عاطفی مردم با ارزش‌های الهی بر تقویت یکی از ارکان قدرت جمهوری اسلامی که همانا دین می‌باشد اثرگذار می‌باشند از جمله شبکه گسترده مداحان و ثنا‌گویان اهل بیت (علیه السلام) حوزه‌های علمیه و روحانیون و علماء دین شناس، مساجد و کانون‌های مذهبی و بسیج است که در رابطه با نقش این‌گونه سازها حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) می‌فرمایند: در همه‌ی مراحل این تاریخ پُرافتخار، مساجد همیشه پایگاه دینداری و حرکت مردم در جهت دین بوده است. شما خودتان یادتان است که انقلاب از مساجد شروع شد؛ امروز هم در هنگامی که حرکت و بسیج مردم مطرح می‌شود - چه سیاسی و چه نظامی - باز مساجد کانونند؛ این برکت مساجد است؛ (بیانات، ۱۳۷۰/۱۲/۱۴)

عناصر اجتماعی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران بر اساس آراء و اندیشه‌های حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) منظور از عنصر اجتماعی قدرت نرم، میزان انسجام اجتماعی، دلبستگی ملی، هویت جمعی و سرمایه اجتماعی است، بیکر (۲۰۰۷). به زعم این نویسنده، کشوری که : میزان انسجام اجتماعی آن بالا است،

مردم آن به کشورشان عشق می‌ورزند، مردم آن به گذشته تاریخی و فرهنگی خویش می‌بالند و هویت ملی کمابیش یکسانی دارند، سرمایه اجتماعی آن بالا است، از قابلیت اثر گذاری

بیشتری برخوردار است و قدرت نرم آن فزون تر از کشورهای دیگر است. در جمهوری اسلامی ایران عناصر اجتماعی قدرت به لحاظ پیوند آن با اصول و ارزش های متعالی و شریعت اسلامی از منزلت و جایگاه خاصی در تولید قدرت نرم برخوردار است که در ادامه به برخی از این عناصر پرداخته خواهد شد

وحدت و همبستگی

وحدت و همبستگی و انسجام درونی بعنوان یکی از عناصر مهم قدرت نرم محسوب می گردد و در نظام جمهوری اسلامی ایران بواسط تنوع و تکثر قومی مذهبی این مهم بیشتر مورد توجه قرار گرفته به گونه ای که حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) با قرار دادن وحدت در کنار مقصد و هدف عالی از این دو عنصر بعنوان عوامل بقاء نظام یاد کرده است و حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی) و وحدت و انسجام درونی را به مثابه سلاح مصونیت بخش، اقتدار آفرین، قدرت ساز یاد کرده است به طوریکه می فرماید: وقتی مردم در یک نظامی متحدند، یکپارچه اند، پشتیبان نظامند، با نظامند، این نظام مصونیت پیدا می کند، اقتدار پیدا می کند، قدرت پیدا می کند، برکندن آن از جا ناممکن می شود؛ مثل درختی است که در اعماق زمین ریشه دوانده؛ این را نمی شود برداشت. بعضی از نظام ها هستند که پول هم دارند، امکانات هم دارند، به به و چه چه سیاستمداران استعمارگر دنیا را هم دارند، اما ریشه ندارند؛ خودشان هم می دانند که ریشه ندارند. نظام جمهوری اسلامی ریشه دارد؛ این ریشه، مردمند. اجتماع مردم حول این نظام، مایه عزت و برکت کشور و برکت نظام و برکت خود آن مردم است. مردم کمک می کنند به این که نظام عزت پیدا کند؛ خود این، عزت مردم است؛ خود این، مصونیت و امنیت مردم است؛ خود این، امکانی است برای حل همه ی مشکلات مردم؛ این را باید دانست؛ این یک فرمول کلی است. (بیانات، ۱۳۹۲/۰۳/۸) مهم ترین سلاح ملت ایران برای خشتی کردن تهدیدها، همبستگی ملی و همدلی است. ملت ایران برای خشتی کردن تهدیدهای دشمن احتیاج به بمب اتمی و سلاح هسته یی ندارد. همدلی و همبستگی شما مردم و چنگ زدن شما به ریسمان الهی و ایمان دینی، مهم ترین سلاح ملت ایران است؛ (بیانات، ۱۳۸۴/۱/۱)

اعتماد عمومی

انقلاب اسلامی ایران با بهره‌گیری از اعتماد ملی به عنوان سرمایه اجتماعی و بعد چهارم قدرت توانست به تعمیق وحدت و همبستگی ملی و تجمیع کلیه اقشار و گروه‌ها و دستجات ملی و مذهبی کشور همت گمارد. اعتماد عمومی به عنوان مظهر قدرت نرم توانست به ایفای کارکردهایی چون همفکری، هم‌احساسی، هم‌کنشی، و شکل‌گیری ذهن اجتماعی که به همکاری و تعامل میان گروه‌های مختلف اجتماعی می‌انجامد، بپردازد (دهشیری، ۱۳۸۵: ۸۵) که بر همین اساس مقوله اعتماد عمومی در منظومه فکری مقام معظم رهبری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. به طوریکه در همین رابطه می‌فرمایند: حتی کسانی که طرفدار نظام هم نیستند، به نظام اعتماد دارند؛ آن‌ها هم می‌دانند که نظام جمهوری اسلامی منافع کشور را و عزت ملی را می‌تواند حفظ کند و از آن دفاع کند. مشکل دولت‌ها در کشورهای مختلف این است که در مقابل هجوم‌های جهانی، در مقابل طمع‌ورزان بین‌المللی، قادر نیستند از ملتشان، از منافعشان، از عزتشان دفاع کنند. جمهوری اسلامی، استوار و مستحکم مثل شیر در مقابل دشمنان ایستاده، از منافع ملت دفاع می‌کند؛ این را حتی آن کسانی هم که احیاناً آمدند رأی دادند، اما به نظام اعتقادی هم نداشتند، با این کار خودشان تصدیق کردند؛ نشان دادند که اعتماد به نظام جمهوری اسلامی، عمومی است. این هم یک نکته، که خیلی مهم است. (بیانات، ۱۳۹۲/۴/۵) به این ملت باید اعتماد کرد، ملت ما ملت شجاع و رشیدی است.

عزت ملی و اعتماد به نفس ملی

در جریان انقلاب، مردم ایران با شناخت خود و کنار گذاشتن قوانین و تفکرات وارد شده از غرب، مبانی معرفتی خود را با استفاده از مفاهیم دین اسلام تعریف کردند و بهترین ایده و معنا برای آینده بشر و تمدن‌سازی را به جهانیان معرفی کردند. بنابراین واضح است که این افراد در طی مسیر انقلاب، خود دارای «اعتماد به نفس ملی» ریشه‌دار در فرهنگ ملی و مذهبی (بومی) شده‌اند، که نتیجه آن را در چگونگی وقوع انقلاب اسلامی، دوران دفاع مقدس و دستاوردهای علمی و فرهنگی معاصر می‌توان به خوبی مشاهده نمود (قاسمی، ۱۳۸۷: ۲۰) افزایش اعتماد ملی در جامعه

ایرانی جدای از آثاری که برای کشور دربرداشته است باعث بالا رفتن اعتماد به نفس مسلمانان جهان و تغییر دیدگاه آنان و همه جهانیان نسبت به ابرقدرت‌ها و قابلیت و حقانیت دین اسلام شده است که در همین رابطه مقام معظم رهبری می‌فرماید: یکی از شاخص‌های پیشرفت یک ملت، عزت ملی و اعتمادبه‌نفس ملی است. ادعای من این است که با لحاظ این شاخص، ملت ما پیشرفت زیادی کرده است. امروز ملت ما دارای اعتمادبه‌نفس در عرصه‌ی سیاست بین‌المللی است. اینکه شما ملاحظه می‌کنید مسئولان کشور در مواجهه‌ی با قضایای جهانی، با اعتمادبه‌نفس کامل حرف می‌زنند، ناشی از این است که ملت ما احساس عزت و اعتمادبه‌نفس می‌کند. اسلام به ما این اعتمادبه‌نفس را داده است. هر مقداری که با اسلام و احکام قرآن و معارف قرآن آشنا تر باشیم، این اعتمادبه‌نفس ملی بیشتر خواهد شد. مقوله‌ی عزت ملی و اعتمادبه‌نفس ملی، به طور کلی محسوس است. در عرصه‌های جهانی؛ چه در مسابقات علمی جهانی، چه در رقابتهای سیاسی جهانی، امروز ملت ایران حرف برای گفتن دارد. مسئولین کشور به اعتماد ایستادگی ملت، در عرصه‌های جهانی و صحنه‌های بین‌المللی می‌ایستند و کار خودشان را و حرف خودشان را پیش می‌برند (بیانات، ۱۳۹۱/۰۷/۲۲)

عناصر سیاسی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران بر اساس آراء و اندیشه‌های حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) با توجه به اینکه عنصر سیاسی قدرت نرم ناظر بر میزان مشروعیت سیاسی نظام حاکم، برخوردار از آن از حمایت توده‌های مردمی و شکل‌گیری نهادهای مردمی در جامعه است جمهوری اسلامی ایران به واسطه عقبه‌ی گسترده مردمی همواره از عناصر فراوان سیاسی قدرت نرم برخوردار بوده است که در ادامه به بخشی از عناصر سیاسی قدرت نرم از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) می‌پردازیم.

مردم پایگی

مشروعیت سیاسی در نظام اسلامی ایران بر حمایت و پذیرش مستمر و گسترده مردمی استوار است به صورتی که بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام (رحمت الله علیه) مردم را در کنار دین بعنوان دو رکن اساسی قدرت سیاسی بر می‌شمارند و در نگاه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله

العالی) نیز مردم نقش ممتازی در قدرت سیاسی دارنده گونه ای که ضمن دلالت دادن اقتدار و عزت نظام به حمایت مردمی عامل اساسی قدرت آفرین را نیز عقبه گسترده ای مردمی قلمداد نموده است که در این رابطه عنوان نموده‌اند: اتکاء جمهوری اسلامی و اقتدار جمهوری اسلامی به دل‌های مردم است، به عواطف و احساسات مردم است، به خرد و اندیشه و بصیرت مردم است. اگر در طول سی و چند سال، با این همه تلاش نتوانستند جمهوری اسلامی را متزلزل کنند، به خاطر این است (بیانات، ۱۶/۰۲/۱۳۹۲)

مردم سالاری دینی

مردم سالاری امروز یک ارزش جهانی و مقبول جامعه بشری است. درست یا غلط، امروز مشروعیت حکومت‌ها برآمده از خواسته مردم است و حق تعیین سرنوشت برای مردم یک امر پذیرفته شده و مشروعیت بخش تلقی می‌گردد. امری که از ابتدای شکل‌گیری جمهوری اسلامی ایران توسط امام (رحمت الله علیه) و سپس مقام معظم رهبری مورد توجه خاص قرار گرفت و همواره بر آن تأکید شدیه گونه ای که در همین رابطه مقام معظم رهبری می‌فرمایند: در اسلام آنچه ما به عنوان حاکمیت اسلامی شناخته‌ایم و امروز هم بنای کلی این جامعه بر آن قرار دارد، مردم سالاری دینی است که با دمکراسیهای رایج دنیا در بنیاد اختلاف دارد (بیانات، ۱۳۸۱/۱۲/۳)

مزه‌ی مردم سالاری را مردم در جمهوری اسلامی چشیدند از آغاز پیروزی انقلاب تا امروز، در همه‌ی مسائل مهم در همه مسئولیت‌های اساسی کشور مردم بودند که نقش ایفا کردند (بیانات، ۱۳۹۲/۰۵/۱۲)

مشارکت سیاسی

یکی از اصولی که از اوایل انقلاب حضرت امام (رحمت الله علیه) بر آن تأکید داشتند مشارکت دادن مردم در تعیین سرنوشت خود در عرصه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بود که همین امر نیز حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) مورد توجه ویژه‌ی قرار گرفته و همواره معظم له نیز بر توسعه مشارکت مردم ابرام داشتند و در مناسبت‌های گوناگون بر آن تأکید نمودند: ما به صورت یک اصل، از اوایل انقلاب، روی مشارکت مردم تکیه کردیم. امام رضوان الله تعالی علیه، مکرر در

مکرر، درباره مشارکت دادن مردم، توصیه می‌کردند و حرف می‌زدند. آن روزها، تفکری هم وجود داشت که مردم را تقریباً از میدان‌های گوناگون دور می‌کرد. بعد هم بحمدالله همه به این رسیدند که نه؛ مردم بایستی در مسائل گوناگون کشور، چه مسائل اقتصادی و چه سایر زمینه‌ها - در مسائل سیاسی که بحمدالله حالا هم دخالت دارند - شرکت و دخالت داشته باشند. امروز هم این طوری است؛ باید هم باشد این، یک اصل هم هست که مردم بایستی در کارهای دولت، سهیم، شریک، همکار و مباشر کار باشند (بیانات؛ ۱۳۷۵/۶/۸)

کارآمدی حکومت

کارآمدی را به توانمندی حکومت در حل مسائل و مشکلات مردم، توانمندی حکومت و دستگاه‌های تابعه در انجام امور ذاتی دولت‌ها، به خصوص حفظ امنیت کشور و توانمندی دولت در انجام درست کارها ی درست تفسیر کرده‌اند مرکز ثقل معیارهای کارآمدی حکومت، رضایتمندی مردم است (نائینی، ۱۳۹۱: ۲۷) بر همین اساس از منظر مقام معظم رهبری نیز عنصر کارآمدی یکی از عناصر معیار محسوب می‌گردد و در همین رابطه می‌فرمایند: کارآمدی حکومت به این معناست. اگر مردم این کارآمدی را در مسئولان کشور مشاهده کنند، اعتقادشان به آن‌ها و به نظام اسلامی و اسلام روزبه روز بیشتر خواهد شد. (بیانات، ۱۳۸۱/۱۲/۳)

ولایت فقیه

ولایت فقیه و رهبری در جمهوری اسلامی ایران دارای اقتدار مشروع بوده و از توانایی و کارآمدی فراوانی برخوردار می‌باشد که بعنوان یکی از عناصر قدرت نرم در عرصه‌های داخلی و خارجی در تحقق اهداف طراحی شده نظام نقش بی بدیلی ایفاء نموده است. رهبری مقتدر در جامعه ما به عنوان عنصر قدرت نرم از عمق توده‌ها و از درون نخبگان دینی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی برخاسته است که در همین رابطه امام خامنه‌ی (مدظله العالی) می‌فرمایند: ولایت، یعنی حاکمیت و سرپرستی در جامعه‌ی اسلامی، طبیعتاً چیزی جدا از ولایت و سرپرستی و حکومت در جوامع دیگر است. در اسلام، سرپرستی جامعه، متعلق به خدای متعال است. هیچ انسانی این حق را ندارد که اداره‌ی امور انسان‌های دیگر را به‌عهده بگیرد. این حق، مخصوص خدای متعال است که خالق

و منشی و عالم به مصالح و مالک امور انسان‌ها، بلکه مالک امور همه‌ی ذرات عالم وجود است. خود این احساس در جامعه‌ی اسلامی، چیز کم‌نظیری است. هیچ قدرتی، هیچ شمشیر برایی، هیچ ثروتی، حتی هیچ قدرت علم و تدبیری، به کسی این حق را نمی‌دهد که مالک و تصمیم‌گیرنده درباره‌ی سرنوشت انسان‌های دیگر باشد. این‌ها ارزش هستند. حق تولیت امور و زمامداری مردم را به کسی اعطا نمی‌کند. این حق، متعلق به خداست (بیانات، ۱۳۶۹/۴/۲۰)

عدالت

داعیه جمهوری اسلامی ایران، برقراری عدالت در سطح بین‌الملل است و اهداف خود را فراتر از مرزها جست‌وجو می‌کند؛ یعنی به موازات تلاش برای تحقق خواست‌ها و نیازهای داخلی، درصدد دستیابی و تحقق آرزوهای خود در ورای مرزهای جغرافیایی ایران می‌باشد. تحقق این عدالت در سطح جهانی و بین‌المللی، تنها از طریق استقرار نظم جهانی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی امکان‌پذیر است. امام خمینی (رحمت الله علیه) تصریح و تأکید می‌کند، هدف اسلام و به تبع آن انقلاب اسلامی، تنها برقراری عدالت در ایران یا حتی جهان اسلام نیست؛ بلکه هدف آن، استقرار عدالت در سراسر جهان می‌باشد. آیت‌الله خامنه‌ای (مد ظله العالی)، رهبر انقلاب اسلامی نیز تصریح می‌کنند: «گفتمان عدالت، یک گفتمان اساسی است؛ همه چیز ماست؛ منهای آن جمهوری اسلامی هیچ حرفی برای گفتن نخواهد داشت» (خواججه سروی، ۱۳۸۸، ۱۲). و در جای دیگر می‌فرمایند: عدالت اجتماعی، اساس است. (بیانات ۱۴/۰۲/۱۳۷۹)

استکبار ستیزی (نفی سلطه)

از آنجایی که انقلاب اسلامی دارای ماهیتی اسلامی بوده و به خاطر ماهیت آن دارای جنبه‌ها و ابعاد بین‌المللی و جهان شمول می‌باشد، لذا در راستای تحقق رسالت‌های جهانی خود، همواره اصول و پایه‌هایی را در سیاست خارجی خود مورد توجه قرار می‌دهد (بیگی، ۱۳۸۹: ۱۲۲). یکی از این اصولی که همواره مورد توجه رهبران جمهوری اسلامی ایران واقع گردیده است و منجر به جذب قلوب دیگران قرار گرفته است نفی سلطه و استکبار ستیزی می‌باشد که بر همین اساس امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) می‌فرماید: معنای استکبار ستیزی یک چیز پیچ و خم دار پیچیده ای نیست، استکبار ستیزی یعنی یک ملتی زیر بار مداخله جویی و تحمیل قدرت استکبارگر یا انسان مستکبر

یا دولت مستکبر نرود، ملت ایران که خود را استکبار ستیز می‌داند، به خاطر این است که زیر بار تحمیل دولت آمریکا نرفته است، دولت آمریکا یک دولت استکباری است (بیانات، ۱۳۹۲/۰۸/۱۲) ما با نظام ارباب - رعیتی در سطح جهان مخالفیم، ما با نظام سلطه مخالفیم. اساس سیاست خارجی ما این است که ما این ایده ی مخالفت با سلطه گری و سلطه پذیری رابه عنوان یک ستون مستحکم، در فضای سیاست بین المللی در سطح دولت‌ها و ملت‌ها استقرار دهیم.

(بیانات ۱۳۸۳/۰۵/۲۵)

صهیونیسم ستیزی و دفاع از آرمان فلسطین

اعلام روز جهانی قدس از سوی امام خمینی (رحمت الله علیه) یکی از مهم‌ترین اقدامات انقلاب اسلامی بود این اقدام تنها شش ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران صورت گرفت و این نشانه عمق توجه ایران اسلامی به مساله فلسطین و اعتقاد عمیق رهبر کبیر انقلاب اسلامی به حمایت از مبارزات آن‌ها بود (بیگی، ۱۳۸۹: ۱۴۲) جمهوری اسلامی ایران به مساله حمایت از مردم فلسطین و لزوم مقابله با رژیم صهیونیستی جنبه ی عمومی و جهانی بخشید که در همین رابطه امام خامنه ای (مد ظله العالی) می‌فرمایند: ما از روز اول گفتیم، امروز هم می‌گوییم، بعد از این هم خواهیم گفت: ما رژیم صهیونیستی را یک رژیم نامشروع و حرام زاده می‌دانیم یک رژیم است که بر اساس توطئه به وجود آمده است، براساس توطئه و سیاستهای توطئه آمیز هم دارد حفظ می‌شود و حراست می‌شود. (بیانات، ۱۳۹۲/۰۸/۱۲)

موقعیت ژئوپلیتیکی منحصر به فرد

یکی دیگر از ظرفیت‌ها و مزیت‌ها، موقعیت استراتژیک ایران است؛ به گونه‌ای که در محور مواصلاتی آسیا، آفریقا و اروپا قرار دارد و این موقعیت ایران را ممتاز کرده است؛ همچنین در مرکز خاورمیانه و در منطقه خلیج فارس قرار دارد که ۲۰۰۰ کیلومتر ساحل مناسب عملیاتی و بنادر و لنگرگاهی با توان پذیرش ناوگان‌های بزرگ دارد. از این‌رو، امنیت منطقه استراتژیک خلیج فارس، فقط با مشارکت ایران عملی خواهد شد (مینایی، ۱۳۸۸: ۲۴۷). که در همین رابطه امام خامنه ای (مد ظله العالی) می‌فرمایند: ما کشور و ملت بزرگی هستیم. ما در نقطه ی مهمی از دنیا قرار داریم. ما

روی ملت‌های جهان تأثیر داریم، ما ملت کنارافتاده‌یی - مثل بعضی از ملت‌ها که سرنوشت وخیر وشرشان به خودشان وابسته است و بس - نیستیم. نخیر، امروز، بودنمان و حرف و راه و شعارمان و پرچمی که به دست می‌گیریم، روی بخش عظیمی در خارج از محدوده‌ی مرزهای خودمان اثر می‌گذارد. (بیانات، ۱۳۶۹/۰۵/۱) کشور ما کشوری است با جغرافیای مهم. موقعیت جغرافیایی ما یکی از موقعیتهای جغرافیایی خوب کشورهای دنیا است. اگر کشورهای دنیا را از لحاظ موقعیت جغرافیایی به چند درجه تقسیم کنیم، یقیناً ایران در درجات بالا یا در بالاترین درجه قرار خواهد گرفت. از لحاظ موقعیت جغرافیایی، این یک امتیاز است؛ این را ما داریم، این خداداد است. (۱۳۹۲/۴/۳۰)

ثروت‌های طبیعی

جمهوری اسلامی ایران به لحاظ موقعیت و منابع اولیه یک کشور استراتژیک به شمار می‌آید. در حوزه خلیج فارس، ۷۶ تریلیون متر مکعب منابع گاز طبیعی وجود دارد که حدود ۳۰ درصد گاز جهان است و ایران مقام اول منطقه و جایگاه دوم جهان را از نظر منابع گازی دارد. همچنین به لحاظ ذخایر منابع نفتی، چهارمین کشور می‌باشد. تمام این ظرفیت‌ها باعث شده است که قدرت‌های دیگر نتوانند نقش ایران را نادیده بگیرند. (مینایی، ۱۳۸۸، ۲۴۷). که در همین رابطه مقام معظم رهبری می‌فرمایند: یکی از ظرفیتهای مهم کشور ما منابع طبیعی است. من سال گذشته در همین جا راجع به نفت و گاز گفتم که مجموع نفت و گاز ما در دنیا درجه‌ی یک است؛ یعنی هیچ کشوری در دنیا به قدر ایران، بر روی هم نفت و گاز ندارد. مجموع نفت و گاز ما از همه‌ی کشورهای دنیا - شرق و غرب عالم - بیشتر است. امسال که من دارم با شما حرف می‌زنم، کشفیاتی در مورد گاز شده است که نشان می‌دهد که از آن مقداری که سال گذشته در آمارهای ما بود، از آن مقدار هم منابع گازی ما و ذخیره‌های گازی ما افزایش پیدا کرده است؛ این وضع نفت و گاز ما است. بیشترین ذخیره‌ی منابع انرژی - که همه‌ی دنیا روشنی خود، گرمای خود، صنعت خود، رونق خود را از انرژی دارد، از نفت و گاز دارد - در کشور ما است. علاوه‌ی بر این، معادن طلا و معادن فلزات کمیاب در سرتاسر این کشور پراکنده است و وجود دارد. سنگ آهن، سنگهای

قیمتی، انواع و اقسام فلزهای لازم و اساسی - که مادر صنایع محسوب می‌شوند - در کشور وجود دارد؛ این هم یک ظرفیت بزرگی است ظرفیت دیگر موقعیت جغرافیایی ما است؛ ما با پانزده کشور همسایه هستیم که این‌ها رفت‌وآمد دارند. حمل و نقل ترانزیت یکی از فرصتهای بزرگ کشورها است؛ این برای کشور ما هست و در جنوب به دریای آزاد و در شمال به آبهای محدود منتهی می‌شود. در این همسایه‌های ما، در حدود ۳۷۰ میلیون جمعیت زندگی می‌کنند که این مقدار ارتباطات و همسایه‌ها، برای رونق اقتصادی یک کشور یک فرصت بسیار بزرگی است. این علاوه بر بازار داخلی خود ما است؛ یک بازار ۷۵ میلیونی که برای هر اقتصادی، یک چنین بازاری بازار است. (بیانات، ۱/۱۳۹۳)

آزادی مشروع

آزادی از محورهای اساسی و از آرمان‌ها و اهداف اصلی انقلاب اسلامی ایران بوده است. این هدف که در شعار "استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی" تجلی یافته. پس از پیروزی انقلاب، در قانون اساسی متبلور شد. در واقع می‌توان گفت قیام و انقلاب بزرگ مردم ایران در راستای آزادی‌خواهی و "نفی هرگونه ستم‌گری و ستم‌کشی و سلطه‌پذیری" (اصل ۲، بند ۶) و استقلال و تأسیس جمهوری اسلامی، قابل تحلیل و بررسی است. (لک زایی، ۱۳۹۱: ۲) مطابق قانون اساسی، از آن‌جا که آدمی آزاد و مختار آفریده شده و گوهر آزادی در نهاد وی به ودیعت نهاده شده است، جمهوری اسلامی موظف به تأمین آزادی‌های مشروع و مصرح در قانون اساسی است امری که همواره مورد نظر رهبران جمهوری اسلامی قرار گرفته به گونه‌ای که در همین رابطه امام خامنه‌ای می‌فرماید: آزادی در نظام جمهوری اسلامی را با آزادی غربی - که به معنای مهارگسیختگی صاحبان قدرت و سرمایه و همچنین به معنای بی‌بندوباری انسان‌ها در هر گونه رفتار و عمل است - نباید اشتباه کرد. این آزادی اسلامی است؛ هم آزادی اجتماعی است، هم آزادی معنوی است و هم آزادی فردی با قید اسلامی و با فهم و هدایت و تعریف اسلام است (بیانات، ۱۴/۰۳/۱۳۸۱)

حکمرانی مطلوب

حکمرانی از منظر اسلام آن گاه خوب است که بسط و گسترش و تثبیت باورها و ارزش‌های

اسلامی بینجامد و در آن مسیر حرکت کند و حاکم و مسئول زمانی عملکردش مورد قبول است که روح حاکم بر رفتار و عملکردش مبتنی بر اصول اسلامی باشد بر همین اساس امام خامنه ای (مدظله العالی) در تبیین ویژگی‌های حکمرانی مطلوب که از عناصر قدرت آفرین نرم محسوب می‌گردد می‌فرماید: ما مسؤولان باید روح اسلامی را در خود زنده نگهداریم؛ روح اشرافیگری را دور بیندازیم و رشته سودجویی و ثروت طلبی و دنبال منافع شخصی دویدن و تجمل پرستی و امثال این‌ها را از دست و پای خود باز کنیم. اگر گرفتاری‌های ما در بخشی حل نشده است، علتش این‌هاست؛ این‌ها را باید اصلاح کنیم (بیانات، ۱۳۸۱/۳/۱)

عناصر اطلاعاتی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران بر اساس آراء و اندیشه های حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

توانایی علمی

پیشرفت علمی، زمینه‌ساز توسعه اقتصادی، فرهنگی و سیاسی است. امروزه بر خلاف گذشته، کشوری قوی‌تر است که از لحاظ تولید علم قدرتمندتر باشد. صرفاً داشتن منابع اولیه و جمعیت یا مساحت سرزمین باعث قدرتمندی یک کشور نمی‌شود. امروزه سلاح اصلی کشورها و زبان رقابت آن‌ها دانش است که در هیچ محدود جغرافیایی محدود نمی‌شود. در نتیجه، دانش و تولید علم، بیانگر قدرت نرم‌افزاری یک کشور است.

که بر همین اساس توجه به علم و فن آوری و ارتقاء توان علمی کشور از جمله راهبردهای اساسی در نگاه مقام معظم رهبری محسوب شده است به گونه که در مناسبت‌های مختلف ضمن حضور در جمع دانشگاهیان و محققین بر ارزش والایی علم و لزوم افزایش کیفی و کمی سطح تولیدات علمی تأکید نموده و از آن تحت عنوان نهضت تولید علم یاد نموده است و جامعه علمی کشور را به سمت حرکت جهادی در این نهضت که موجب افزایش قدرت و اقتدار کشور می‌گردد فراخوانده است که در همین رابطه می‌فرماید: اینکه ما روی علم تکیه می‌کنیم، فقط به جهت احترام آرمانی به علم نیست - که البته این خودش یک نقطه‌ی مهمی است؛ اسلام برای علم ارزش ذاتی قائل است - لیکن علاوه‌ی بر این ارزش ذاتی، علم قدرت است. یک ملت برای اینکه راحت

زندگی کند، عزیز زندگی کند، با کرامت زندگی کند، احتیاج دارد به قدرت. عامل اصلی که به یک ملت اقتدار می‌بخشد، علم است. علم، هم می‌تواند اقتدار اقتصادی ایجاد کند، هم می‌تواند اقتدار سیاسی ایجاد کند، هم می‌تواند آبرو و کرامت ملی برای یک ملت در چشم جهانیان به وجود بیاورد. یک ملت عالم، دانا، تولید کننده‌ی علم، در چشم جامعه‌ی بین‌المللی و انسان‌ها طبعاً با کرامت است. پس علم علاوه بر کرامت ذاتی و ارزش ذاتی، این ارزشهای بسیار مهم اقتدارآفرین را هم دارد. بنابراین باید این حرکتی که وجود دارد، این شتابی که وجود دارد، به هیچ وجه متوقف و کند نشود. (بیانات، ۱۳۹۲/۰۵/۱۵)

تزکیه و تعلیم

در اسلام به موضوع تعلیم و تعلم توجه زیادی شده است؛ به گونه‌ای که در قرآن بیش از ۱۵۰۰ مرتبه واژه‌های مرتبط با عقل، معرفت و اندیشه به کار رفته است. ارزش کسب علم در تمدن و فرهنگ اسلامی هنگامی است که با معنویت همراه باشد. دنیای غرب درباره پابندی مسلمانان به معنویت حساس است و آنان را به تحقیر متهم می‌کند. غربی‌ها علم را جدای از اخلاق و معنویت پیش بردند؛ اما جمهوری اسلامی ایران، علمی را مفید و باارزش می‌داند که امور اخلاقی در آن لحاظ شده باشد. بر همین اساس در نگاه مقام معظم رهبری نیز همواره علم ودانایی همراه با معنویت بعنوان عنصر قدرت آفرین تأکید شده است که در همین رابطه می‌فرمایند: به قدر تعلیم، یا شاید بیش از تعلیم، به تربیت بیندیشید. بجز در یک جا در قرآن، که «یعلمهم» جلوتر از «یزکیهم» است، همه جا «یزکیهم» - تزکیه - بر تعلیم مقدم است؛ «یزکیهم و یعلمهم الكتاب و الحکمه». (۱۲)

این شاید نشان دهنده‌ی این است که تزکیه جایگاه برتری دارد. مخاطبان خودتان را تزکیه کنید، تربیت کنید. این تربیت هم همین طور که عرض کردیم، «من نصب نفسه للناس اماما فلیبدأ بتعلیم نفسه قبل تعلیم غیره»، سخت است. این کار سخت را هم باید انجام داد. در لایه‌های عمیق ذهن مخاطب اثر بگذارید. اکتفاء نکنید به این که احساسات او یا عواطف او جلب شد، راضی بشوید؛ نه، سعی کنید در آن لایه‌های عمیق ذهن اثر بگذارید تا با حوادث گوناگون از دست نرود (بیانات، ۲/۰۷/۱۳۹۰).

عناصر روانشناختی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران بر اساس آراء و اندیشه های حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی):

همانطوریکه در عنصر روان شناختی بر در اختیار داشتن افراد خلاق ، باهوش ، دانشمند ، اندیشمند و جز آن بعنوان عناصر قدرت نرم تأکید می‌شود . وکشوری که تحصیل کردگان زیادی در اختیار دارد ، شمار دانشمندان آن فزون تر از دیگران است و تراز دانایی و نرخ سواد دانشگاهی در آن بالا است از قدرت نرم افزون تری برخوردار است ،مقام معظم رهبری نیز بر این دسته از عناصر قدرت نرم توجه ویژه ای نموده است ودر بیانات خود به تعدادی از این عناصر اشاره نموده است که به آن اشاره می‌گردد.

استعداد انسانی بالا وجوانان باهوش وخلاق

یکی از مزیت‌های خدادادی ایرانیان، بالا بودن ضریب هوشی آنان در مقایسه با بیشتر کشورهای خاورمیانه است. از این‌رو، توانایی‌ها، خلاقیت‌ها، تولید علم، ابتکار و نوآوری در بین نیروهای انسانی ایران نسبت به سایر کشورها نمایان‌تر است و این مبدأ مهمی از قدرت نرم است (پوراحمدی، ۱۳۸۹: ۸۹). که بر همین اساس مقام معظم رهبری می‌فرمایند: بارها این را گفتیم - اوائل از روی حدس و گمان می‌گفتیم، بعد آمارهای بین‌المللی همین را تأیید کرد - که ما از لحاظ رتبه‌ی استعداد انسانی، در رتبه‌های بالا هستیم؛ یعنی از متوسط جوامع بشری موجود دنیا خیلی بالاتریم؛ متوسط ما از متوسط دنیا بالاتر است. استعدادهای ما، جوانهای ما فوق‌العاده‌اند؛ دارید می‌بینید دیگر. من شاید مکرر این را گفته‌ام؛ با اطلاعاتی که بنده دارم و گزارش‌هایی که در اختیار بنده قرار می‌گیرد و مشاهداتی که وجود دارد، (۱۳۹۲/۰۴/۳۰) فتح‌الفتوح انقلاب ما تربیت این جوانهاست جمعیت جوان وبا نشاط وتحصیل کرده وبا سواد کشور،امروز یکی از عامل های مهم پیشرفت کشور است (بیانات، ۱۳۹۱/۵/۳)

زنان تحصیل کرده وانقلابی

یکی دیگر از عناصر روانشناختی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در کنار استعدادهای بالای انسانی ،جمعیت زنان تحصیل کرده وموفق وانقلابی است که هم پای مردان با حضور ونقش آفرینی در عرصه‌های سیاسی ،اجتماعی وعلمی ظرفیت قدرت آفرینی برای جمهوری اسلامی رقم زده‌اند که در همین رابطه مقام معظم رهبری می‌فرمایند : واقعاً این یکی از بزرگ‌ترین افتخارات نظام اسلامی است که در سایه‌ی نظام اسلامی این‌همه زن فرزانه و تحصیل کرده و خوش فکر و

ممتاز از لحاظ فکری و عملی در جامعه‌ی ما وجود دارند؛ خیلی نعمت بزرگی است و مایه‌ی افتخار است. تربیت این‌همه انسان والا، برجسته و خوش‌فکر یکی از بزرگ‌ترین افتخارات نظام اسلامی است. امروز وقتی ما نگاه می‌کنیم، نام زنان ما بر تارک کتاب‌های متعددی - کتاب‌های علمی، کتاب‌های پژوهشی، کتاب‌های تاریخی، کتاب‌های ادبی، کتاب‌های سیاسی، کتاب‌های هنری - گذاشته شده؛ جزو برترین نوشته‌ها و آثار مکتوب امروز نظام اسلامی - چه مقالات و چه کتاب‌ها - نوشته‌های بانوان ما است، که این واقعاً مایه‌ی افتخار است. در تاریخ ما بی‌سابقه است؛ (بیانات، ۱۳۹۳/۱/۳۰)

روحیه سرشار ملی

روحیه سرشار ملی و شادابی همگانی و امید به آینده یکی دیگر از عناصر روان‌شناختی مولد قدرت نرم محسوب می‌گردد، جامعه سرزنده و شاداب و امیدوار نسبت به آینده‌ی روشن بدون تردید از قدرت افزون‌تری نسبت به جامعه فسرده و ناامید برخوردار است که در همین رابطه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در اهمیت این عنصر شناختی قدرت نرم می‌فرماید: با نشاطی که نظام جمهوری اسلامی و ملت ایران دارند، با استعدادی که وجود دارد، ما در این بخش پیشرفت‌های خوبی خواهیم کرد؛ آن وقت درخشندگی ملت ایران در دنیا و گسترش اندیشه‌ی اسلامی ملت ایران و انقلاب اسلامی ایران در دنیا آسان‌تر خواهد شد شور و نشاط و سرزندگی در یک ملت، زمینه‌ی اصلی برای پیشرفت آن‌ها در همه‌ی زمینه‌هاست. این شرط اصلی در اینجا هست. دو سه نکته پیرامون مسئله‌ی نشاط عمومی جوان‌ها باید عرض کنیم. نکته‌ی اول این است که این شور و نشاط را باید حفظ کرد؛ نباید گذاشت و اجازه داد که عوامل گوناگون و مؤثرات گوناگون، این شور و نشاط همگانی را ضعیف کند یا از بین ببرد. مطمئناً یک نقطه‌ی مورد نظر دشمنان پیشرفت این کشور این است که به ملت ما حالت خمودگی بدهند؛ یعنی همین شور و نشاط را خاموش کنند، این شعله را فروبشانند. نباید تسلیم این خواست مغرضانه و خصمانه‌ی دشمنان شد (بیانات، ۱۳۹۱/۰۷/۲۲)

سبک زندگی اسلامی

یکی دیگر از عناصر شناختی قدرت نرم در جمهوری اسلامی ایران سبک زندگی اسلامی است، سبک و سیاق زندگی اجتماعی و مدنی هر کشور نیز می‌تواند در صورت جذابیت و قدرت جذب‌کنندگی، تبدیل به قدرت نرم شود به عنوان مثال، امروزه آمریکا سعی دارد شیوه زندگی به سبک

آمریکایی که ریشه در فرهنگ و باور جامعه آمریکایی دارد به عنوان الگو و سبکی موفق برای کشورهای مختلف جهان و خصوصاً مسلمانان خاورمیانه نمایش دهد که با توجه به اهمیت این موضوع امام خامنه (مدظله العالی) می‌فرماید: آن چیزهایی که متن زندگی ما را تشکیل می‌دهد؛ که همان سبک زندگی است که عرض کردیم. این، بخش حقیقی و اصلی تمدن است؛ مثل مسئله‌ی خانواده، سبک ازدواج، نوع مسکن، نوع لباس، الگوی مصرف، نوع خوراک، نوع آشپزی، تفریحات، مسئله‌ی خط، مسئله‌ی زبان، مسئله‌ی کسب و کار، رفتار ما در محل کار، رفتار ما در دانشگاه، رفتار ما در مدرسه، رفتار ما در فعالیت سیاسی، رفتار ما در ورزش، رفتار ما در رسانه‌ای که در اختیار ماست، رفتار ما با پدر و مادر، رفتار ما با همسر، رفتار ما با فرزند، رفتار ما با رئیس، رفتار ما با مأمور دولت، رفتار ما با پلیس، رفتار ما با مأمور دولت، سفرهای ما، نظافت و طهارت ما، رفتار ما با دوست، رفتار ما با دشمن، رفتار ما با بیگانه؛ این‌ها آن بخش‌های اصلی تمدن است، که متن زندگی انسان است تمدن نوین اسلامی - آن چیزی که ما می‌خواهیم عرضه کنیم - در بخش اصلی، از این چیزها تشکیل می‌شود؛ این‌ها متن زندگی است. (بیانات، ۱۳۹۱/۰۷/۲۴)

یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل آن‌ها

با توجه به اینکه در قدرت نرم کشور دارای قدرت با به کارگیری عناصر و عواملی چون فرهنگ، باورها، آرمان‌ها، ارزش‌های اخلاقی در صدد است به صورت غیر مستقیم بر ترجیحات و رفتارها دیگر کشورها اثر بگذارد تا اهداف و مقاصد خود را دنبال نماید، شناخت نقطه نظر اندیشمندان و صاحب نظران در خصوص پذیرش و جاذبه عناصر کشور دارای قدرت نرم، دارای اهمیت فراوان است بر همین اساس ابتدا به سه روش عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران احصاء گردید

الف) در طی انجام یک فرایند مصاحبه ی نیمه ساختار مند با ۲۷ نفر از صاحب نظران و اندیشمندان کشورهای اسلامی، عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران از منظر آنان مورد کنکاش و بررسی قرار گرفت که به زعم آنان موارد ذیل در زمره عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است: ۱- صهیونیست ستیزی و دفاع از آرمان فلسطین، ۲- استکبار ستیزی، ۳- اتکاء به خدا (خدا باوری)، ۴- مردم محوری، ۵- نفی سلطه (شرق و غرب)، ۵- تکیه بر وحدت

اسلامی ۶-، ولایت فقیه (رهبری ساده زیست) ۷-، مستضعف نوازی (حمایت از مستضعفان) ۸- مقاومت و ایستادگی ۹- میراث تمدنی ۱۰- تکیه بر شریعت و اصول اسلامی (پابندی به اصول و ارزش‌های دینی) ۱۱- فرهنگ، ادب و رسوم ۱۲- زبان فارسی ۱۳- موقعیت ژئوپلیتیکی ۱۴- پیشرفت‌های علمی ۱۵- آثار هنری (فیلم و.....) ۱۶- اسلامیت (التزام به اسلام و قرآن) ۱۷- شخصیت امام خمینی (رحمت الله علیه). ۱۸- جوانان متخصص ۱۹- مشارکت سیاسی ۲۰- مدل نظام سیاسی (مردم سالاری دینی) ۲۱- استقلال سیاسی ۲۲- ساخت‌های فرهنگی (موسسات قرآنی، بسیج و.....) ۲۳- تکیه بر آزادی مشروع ۲۴- گفتمان انقلاب اسلامی ۲۵- جامعه دانشگاهی و جوانان تحصیل کرده ۲۶- دیپلماسی انقلابی ۲۷- همبستگی و انسجام داخلی ۲۸- تبلیغات (شبکه‌های تلویزیونی و ماهواره ای) ۲۹- فرهنگ کرامت

ب) سپس با انجام یک فرایند مصاحبه ی نیمه ساختار مند با ۲۵ نفر خبرگان و صاحب نظران داخل کشور عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران از منظر آنان مورد کنکاش و بررسی قرار گرفت که به زعم آنان موارد ذیل در زمره عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است ۱- ایدئولوژی اسلامی ۲- مدل نظام سیاسی (امتزاج مردم و دین درهویت سیاسی) ۳- پیشرفت‌های علمی و فن آورانه ۴- جوانان تحصیل کرده ۵- تکیه بر اصول و ارزش‌های دینی و شریعت اسلامی ۶- مردم محوری ۷- مشارکت سیاسی ۷- سلطه ستیزی ۸- حمایت از مستضعفین ۹- صهیونیست ستیزی و دفاع از فلسطین ۱۰- گردش قدرت و چرخش نخبگان ۱۱- معنویت گرایی ۱۲- ایستادگی و مقاومت ۱۳- مردم سالاری دینی، ۱۴- تشیع و محبت اهل بیت (علیه السلام) ۱۵- تکیه بر وحدت ۱۶- استکبارستیزی ۱۷- نفی سلطه (نه شرقی و نه غربی) ۱۸- آئین‌ها و مناسبت های مذهبی ۱۹- تکیه بر اسلام ۲۰- هنر فاخر ۲۱- شهادت طلبی ۲۲- اعتقاد و ایمان و باور الهی ۲۳- آزاداندیشی و نقد و نظریه پردازی ۲۴- اطلاعات و زمینه‌های علمی بازمانده از اقوام سلف ۲۵- تنوع قومی ۲۶- فرهنگ و تمدن ۲۷- ساخت‌های مذهبی (هیات و انجمن ها و.....) ۲۸- توحید محوری ۲۹- اخلاق محوری ۳۰- ولایت فقیه ۳۱- اسلام میانه و معتدل و فقه پویای اسلامی و پرهیز از افراط گرایی ۳۲- فرهنگ زیارت بویژه حضور زائران خارجی امام رضا (علیه السلام)، ۳۴- عدالت خواهی ۳۵-

بسیج ۳۶- موقعیت ژئوپلیتیک ۳۷- زبان فارسی، ۳۸- گفتمان سازی ۳۹- تعامل گرایی با جهان ۴۰- تکیه بر جهانی سازی اسلام ۴۱-، سبک زندگی اسلامی ۴۲- رفتار سیاسی اخلاق مدار. ۴۳- نگاه اسلامی به انسان ۴۴-، سنن و آئین های ایرانی (نوروز و...) ۴۵- نفی افراط گرایی

ج) تحلیل محتوای بیانات حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی) در بازه زمانی ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۳ و احصاء عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران، که به زعم ایشان موارد ذیل در زمره عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران محسوب می گردد. دین و اعتقادات دینی، خدامحوری و توحید مداری، تاریخ و ریشه های تمدنی، زبان فارسی، هنر، فرهنگ شهادت و مجاهدت، اصول و ارزش های اسلامی، آرمان های نظام، سازهای فراگیر دینی، وحدت و همبستگی، اعتماد عمومی، عزت ملی و اعتماد به نفس ملی، مردم پایگی، مردم سالاری دینی، مشارکت سیاسی، کارآمدی حکومت، ولایت فقیه، عدالت، استکبار ستیزی (نفی سلطه)، صهیونیست ستیزی و دفاع از آرمان فلسطین، موقعیت ژئوپلیتیکی منحصر به فرد، ثروت های طبیعی، آزادی مشروع، حکمرانی مطلوب، توانایی علمی، تزکیه و تعلیم، استعداد انسانی بالا و جوانان باهوش و خلاق، زنان تحصیل کرده و انقلابی، روحیه سرشار ملی، سبک زندگی اسلامی سپس به منظور بررسی رابطه ۱۱۲ عنصر احصاء شده از متن مصاحبه با نخبگان داخلی و خارجی و موارد بدست آمده از بیانات حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی) با قدرت نرم، پرسشنامه ی طراحی شد و از ۴۰ نفر از خبرگان، صاحب نظران و کارشناسان ارشد در امور مدیریت راهبردی و سیاست گذاری های عمومی که در موضوع برنامه ریزی فرهنگی، اجرای راهبرد در زمینه های دینی، فرهنگی، اجتماعی و سیاست خارجی و ارتباطات منطقه ای و جهانی فعال بودند خواسته شده نظر خود را در خصوص رابطه ی عناصر قدرت نرم احصاء شده با قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران را بیان نمایند که این عناصر عبارتند از: توحید، ایمان به خدا، عقلانیت و حکمت در تدبیر، آرمان های انقلابی، هویت اسلامی، تعامل پذیری، ارزش های اسلامی، مردم سالاری، عدالت، آزادی مشروع، کرامت انسان ها، عمل و نهاد اجتماعی، علم و فناوری، اعتماد و رضایت ملی، مردم پایگی، تعالی اجتماعی، نهاد خانواده، استکبار ستیزی، معارف شیعی، آئین های اسلامی، انتظار ظهور، نفی سبیل، رسانه های

اسلامی، نماز و مناسک دینی، جلوه‌های هنری، نهادهای اجتماعی، فرهنگ و مجاهدت، ولایت فقیه، اطلاع رسانی و تبلیغات، نظریه پردازی، پایداری و مقاومت، مراکز و مراجع پژوهشی، حکمرانی خوب، مکتب جهانی قدرت، اخلاق عملی، دیپلماسی عمومی، دیگر پذیری و توریسم، سبک زندگی، هجاریهای معقول اجتماعی، دانائی ملی، ایثار و فداکاری ملی، دشمن شناسی، بسیج، فرهنگ و تمدن، گفتمان ملی، هنجارهای ایدئولوژیک، مقبولیت ایده حکومت، قدرت متقاعد سازی، مدیریت عمومی، ضابطه مندی و شفافیت، انگیزه ملی، سیاستگذاری و برنامه ریزی، نخبگان علمی، تزکیه و تعلیم، خلاقیت و نوآفرینی، توسعه فرهنگی، اعتدال ملی، ساختارهای فرهنگی اجتماعی، تحول و نوسازی فرهنگی، افکار عمومی، روابط بین الملل، فضای فرهنگی، مسئولیت پذیری اجتماعی، پیام‌های روشنگرانه ملی، فناوری‌های فرا نوین، تخصص و مهارت جمعی، فرصت‌های اجتماعی، فساد ناپذیری، تأمین اجتماعی، محرومیت زدائی، ایده رفاه، حضور اجتماعی زنان، تنوع نقوش اجتماعی، هویت ملی، رشد فکری در جامعه، اداره امور جوانان، سلامت اداری و قضائی، سلامت نمایندگی مردم، وفاداری ملی، اتحاد آحاد مردم، اخلاق و بردباری ملی، آزاد اندیشی، آراء و اندیشه‌های سیاسی قدرت، اقتدار و عزت، امید به آینده، شوق اجتماعی، تکریم دیدگاه‌های بنیانگذار، تبعیت از بنیانگذار حکومت، صداقت و درستکاری، خیرخواهی و انفاق، صحت دیپلماسی خارجی، روحیه ظلم ستیزی، آزادی خواهی، الگوی پیشرفت ملی، تعالی انسانی، تجربیات منحصر به فرد جهانی، درآمد حلال، مشارکت آزادانه، بیداری و هوشمندی اسلامی - انقلابی، تساهل و کیفیت برنامه ریزی‌های راهبردی در سطح ملی، پسندیدگی رفتارها، ترکیب موفق واقعگرایی با آرمان‌ها، توکل و صبر در راه خدا، فخر ملی، پیشرفت عدالت ساز، پاسخگویی به نیازها، نظم و انضباط پذیری ملی، مشروعیت کارگزاران، احساس امنیت، دروازه بانی تقاضاهای جامعه، حقوق شهروندی، شایسته سالاری، مدیریت صحیح خدمتگزاری خبرگان.

پس از تکمیل پرسشنامه توسط خبرگان و صاحب نظران نتایج بدست آمده به نرم افزار تحلیل عاملی سپرده شد، بر اساس بررسی نتایج نهایی بدست آمده از تحلیل عاملی مشخص گردید رابطه

بین ۴۸ عنصر از ۱۱۲ عنصر با قدرت نرم بسیار قوی است به گونه ای ۹۲ درصد پاسخگویان رابطه ی عناصر احصاء شده با قدرت نرم را قوی ارزیابی نموده اند که این عناصر عبارتند از ولایت فقیه، مردم پایگی، دین و اعتقادات دینی، خدامحوری و توحیدمداری، فرهنگ و تمدن، ظلم ستیزی، استکبار ستیزی، مستضعف نوازی، پیام های روشنگرانه ملی، آزادی مشروع، آئین های اسلامی، اطلاع رسانی و تبلیغات، حضور اجتماعی زنان، جلوه های هنری، امید به آینده، دیگر پذیری و توریسم، ضابطه مندی و شفافیت، اعتدال ملی، پیشرفت و نهادسازی، فناوری های فرا نوین، هویت دینی و توحیدی، تنوع نقوش اجتماعی، دیپلماسی عمومی، هنجارهای معقول اجتماعی، معشیت حلال و تامین نیازها، اعتماد اجتماعی و رضایت ملی، زبان فارسی، فرهنگ شهادت و مجاهدت، اصول و ارزش های اسلامی، آرمان های نظام، سازهای فراگیر دینی، وحدت و همبستگی، اعتماد عمومی، عزت ملی و اعتماد به نفس ملی، مردم سالاری دینی، مشارکت سیاسی، کارآمدی حکومت، عدالت، موقعیت ژئوپلیتیکی منحصر به فرد، ثروت های طبیعی، حکمرانی مطلوب، توانایی علمی، تزکیه و تعلیم، استعداد انسانی بالا و جوانان باهوش و خلاق، زنان تحصیل کرده و انقلابی، روحیه سرشار ملی، سبک زندگی اسلامی، گفتمان سازی

نتیجه گیری

عناصر قدرت نرم مشتق از منابعی چون فرهنگ، ارزش های توسعه اجتماعی و سیاست موفق اقناعی است که می تواند در کشورهای مختلف وجود داشته باشد اما آنچه مهم می باشد این است که در هر کشوری عناصر قدرت نرم که به عنوان دارایی های آن کشور محسوب می گردند و تولید جذابیت می کنند تابعی از ارزش های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، مذهبی و تاریخی خاص آن کشور محسوب می گردند و با تحول بسترها و شرایط تغییر می یابد که به نظر می رسد هر کشوری به سهولت از آن برخوردار نمی باشد، انقلاب اسلامی ایران و نظام برخاسته از آن که بر بنیاد ارزش های دینی استوار شده است از بدو شکل گیری با ابتدای به فرهنگ جهان شمول اسلام، ضمن تبیین قدرت نرم افزاری دین، فرهنگ و ایدئولوژی، مبادرت به متجلی کردن عناصر فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، روانشناختی و اطلاعاتی فراوانی از قدرت نرم نموده است که به یقین باید

گفت که ماهیت، اهداف و خاستگاه عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران متفاوت از نوع قدرت نرم در سایر کشورهاست. منبع و خاستگاه عناصر قدرت نرم در جمهوری اسلامی ایران جدای از فرهنگ و تاریخ ملی، متکی به ارزش‌های منبعث از دین است در واقع، قدرت نرم، در ابعاد و ماهیت و گستره انسان‌شناسانه، هستی‌شناسانه و معرفت‌شناسانه از ابعاد قدرت نرم مورد نظر ژوزف نای و دیگر اندیشمندان غربی متفاوت است (محمدی، ۱۳۸۸: ۱). موضوعی که از نتیجه این پژوهش نیز حاصل شد و پاسخ سؤال تحقیق (عناصر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران کدامند؟) پاسخ داده شد و مشخص گردید. عناصر اساسی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران منبعث از هویت اسلامی جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: ولایت فقیه، مردم‌پایگی، دین و اعتقادات دینی، خدامحوری و توحیدمداری، فرهنگ و تمدن، ظلم‌ستیزی، استکبارستیزی، مستضعف‌نوازی، پیام‌های روشنگرانه ملی، آزادی مشروع، آئین‌های اسلامی، اطلاع‌رسانی و تبلیغات، حضور اجتماعی زنان، جلوه‌های هنری، امید به آینده، دیگرپذیری و توریسم، ضابطه‌مندی و شفافیت، اعتدال ملی، پیشرفت و نهادسازی، فناوری‌های فرا نوین، هویت دینی و توحیدی، تنوع نقوش اجتماعی، دیپلماسی عمومی، هنجارهای معقول اجتماعی، معشیت حلال و تأمین نیازها، اعتماد اجتماعی و رضایت ملی، زبان فارسی، فرهنگ شهادت و مجاهدت، اصول و ارزش‌های اسلامی، آرمان‌های نظام، سازهای فراگیر دینی، وحدت و همبستگی، اعتماد عمومی، عزت ملی و اعتماد به نفس ملی، مردم‌سالاری دینی، مشارکت سیاسی، کارآمدی حکومت، عدالت، موقعیت ژئوپلیتیکی منحصر به فرد، ثروت‌های طبیعی، حکمرانی مطلوب، توانایی علمی، تزکیه و تعلیم، استعداد انسانی بالا و جوانان باهوش و خلاق، زنان تحصیل‌کرده و انقلابی، روحیه سرشار ملی، سبک زندگی اسلامی، گفتمان‌سازی. که نیاز است نسبت به حفظ و توسعه روز افزون آنان تلاش نمود.

منابع

منابع دینی :

- قرآن مجید، ترجمه، الهی قمشه ای
- خمینی، روح الله (۱۳۷۳)، «وصیت نامه سیاسی الهی»، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (رحمت الله علیه)
- امام خامنه‌ای (مدظله العالی) (۱۳۷۸)، مجموعه بیانات معظم له (در دیدار با ائمه‌ها و اقشار مختلف از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۹۲۷۸)؛ قابل دسترسی در سایت www.Khamenei.Ir
- بی نا (۱۳۷۸)، صحیفه امام، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (رحمت الله علیه)
- کتب فارسی
- افتخاری، اصغر و ناصر شعبانی (۱۳۸۹)، قدرت نرم "نبرد نا متقارن تحلیل جنگ ۳۳ روزه حزب الله و جنگ ۲۲ روزه غزه"، تهران، دانشگاه امام صادق (علیه السلام).
- بابایی طلاتپه، محمد باقر (۱۳۸۹)، «فرهنگ و تفکر بسیجی و قدرت نرم»، در قدرت نرم: فرهنگ و امنیت،
- از اصغر افتخاری و همکاران، تهران: نشر دانشگاه امام صادق.
- بیگی، مهدی (۱۳۸۸)، «قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی لبنان)»، تهران: دانشگاه امام صادق (علیه السلام)، چاپ اول.
- پوراحمدی، حسین (۱۳۸۹)، «قدرت و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، قم: موسسه بوستان کتاب،
- حلمی، حمید (۱۳۸۹)، «قدرت نرم و امنیت نرم»، ترجمه میثم شیروانی، تهران: نشر دانشگاه امام صادق.
- صبوری، ضیاءالدین (۱۳۸۹)، «قدرت نرم آمریکا در حوزه سیاست خارجی و امنیتی»، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق.
- گلشن پژوه، محمود رضا (۱۳۸۷)، «جمهوری اسلامی ایران و قدرت نرم»، تهران: نشر دانشگاه

آزاد، چاپ اول

- محمدی، منوچهر (۱۳۸۵)، «بازتاب جهانی انقلاب اسلامی»، قم: پژوهشگاه فرهنگ و علوم اسلامی

- مینگ جینگ لی (۱۳۸۹)، «قدرت نرم چین»، عسگر قهرمان پور، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق

- نای، جوزف (۱۳۸۲)، «کاربرد قدرت نرم»، ترجمه سید رضا میر طاهر، تهران: نشر هرمس.

- نای، جوزف (۱۳۸۳)، «فرهنگ و قدرت نرم در عصر اطلاعات»، ترجمه علی صباغی، بی جا

- نصری، قدی (۱۳۸۵)، «قدرت سخت و قدرت نرم: مبانی، ابعاد و منابع»، تهران: پژوهشکده، مطالعات راهبردی

- مقالات

- اسکندری، محمد حسین (۱۳۸۳) کالبد شناسی مفهوم قدرت، مجله حوزه و دانشگاه شماره ۳۰

- افتخاری، اصغر (۱۳۸۵)، «گفتگو: قدرت نرم و انقلاب اسلامی»، فصلنامه بسیج، ش ۳۲.

- الیاسی، محمد حسین (۱۳۸۹) ماهیت و عناصر قدرت نرم، دو ماهنامه قدرت نرم

- لک زایی، نجف (۱۳۹۰) نسبت مشروعیت و مشارکت سیاست‌اندیشه سیاسی امام خمینی (رحمت الله علیه) فصلنامه علمی پژوهشی، پژوهشگاه انقلاب اسلامی، سال اول، شماره یک

- محمدی، یدالله (۱۳۸۷) «انقلاب اسلامی، برداشت‌ها و رویکردهای مختلف»، فصلنامه مصباح، سال پنجم، ش ۲۰، صص ۲۱-۳۷،

- مینایی، مهدی، (۱۳۸۸)، «انقلاب اسلامی و جایگاه ژئواکونومیک» اندیشه انقلاب اسلامی، ش ۷ و ۸، صص ۲۴۲-۲۴۴

- ژوزف نای/عسگر قهرمانپور بناب، قدرت نرم: ابزار موفقیت در سیاست جهانی

منابع لاتین

- Brumberg, David, (2003) "Liberalization Versus Democracy" under stand in Arab Political Reform, carnegic working papers, May 2003, Avilablea : www.carnegiendowment.org

- Burdieu, Pierre (1986), "The forms of capital", Hond book of Theory and the search

- for the sociology Educational . J . G . Richard son , New York : Press P :
- Bourdieu , Pierre (2004), “science of science Reflexivity” . Translated by Richard .Nice , (Polity) .P106 .
  - Blair , Dennis(2009) , “Annual Threat Assessment of the Intelligence community for the senate select committee on intelligence , 12 Feb 2009 , P : 6 , available at <http://www.intelligence.senate.gov/090212/blair.pdf>
  - cited in weber , (2005) , “International Relation theory : A critical introduction , 2nd edition” , London and New York : Routledge , P:8.
  - Soft Power and US Foreign Policy). (Coxand Inderjeet, Michael (2004) Parmer